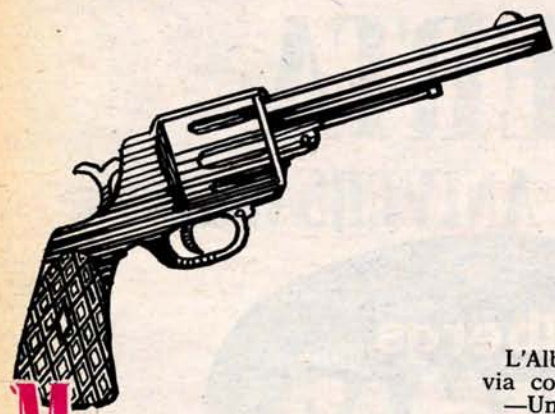

RULETA RUSSA

UN CONTE DE PERE CALDERS

MIRA si és pega —va dir l'Albert al seu company d'oficina—; ara que passava una bona temporada, he descobert que l'Elena m'enganya.

Eren a primera hora del matí i tot just acabaven de marcar la targeta d'entrada. En Ramon es va quedar parat, perquè generalment no abordaven els temes importants fins pels volts de les onze, després que la feina els havia escalfat una mica.

—Això és aviat dit —respongué en Ramon—. Tu t'embales de seguida, sense comptar que les reputacions s'han de tractar amb pinces.

Va adonar-se que, per a una situació de tant compromís, l'expressió quedava pobra. I afegí:

—Però, n'estàs segur? No et fas catúfols?

L'Albert reflexionà una mica. Volia fer cara de circumstàncies i no se'n sortia, per falta d'estudi del paper.

—Ja saps com penso —digué finalment—. En aquest món no hi ha res segur. Però quan cau el cop, desgraciat de qui l'arreplega.

La Pilar, la secretària, els va allargar uns fulls.

—El senyor Sants diu que repasin aquestes sumes.

Tots dos se la van mirar mentre la noia se n'anava; tenia uns voltants d'esquena atractius i, en caminar, brandava el cos d'una manera que suscitava agraïment.

L'Albert va apartar els papers i continuà la conversa:

—Ara no entrem en detalls. Em preocupa la qüestió de tràmit. Què faries, tu? La mataries?

—De cap manera! —exclamà en Ramon.

Li sortí de l'ànima, perquè l'Elena, la dona de l'Albert, li agradava. A més, tenia un complex d'infantesa: la seva mare li deia a cada àpat que la vianda no s'ha de fer malbé. Per dissimular la vehemència, asserenà la veu i digué que, en tot cas, mataria l'altre.

—Però no, tampoc... Massa maldecaps i sempre hi ha el perill que s'hi torni i aleshores la pífia és grossa.

En Ramon, profundament racial, era pacifista. Va aixecar-se de la cadira i tocà l'espatlla de l'amic:

—Procura no encegar-te i sospesaho tot amb calma. Et serveix l'Elena?

—Què vols dir?

—T'ha anat bé com a muller?

—Fins ara no hi ha hagut queixa.

—Doncs aprofita-la. Una cosa bona no es llença només perquè s'ha espatllat. Si un rellotge d'or i de marca se't posa a fer el boig, el duus a arreglar i llestos.

L'Albert respongué que no hi havia comparació.

—Un rellotge no afecta mai l'honor.

—Que no? I tant que sí! Més d'un prestigi s'ha perdut per culpa d'horraris coixos...

Al carrer, va sentir-se una frenada forta, seguida del característic soroll de ferrament i de vidres trencats. Sortiren tots dos al balcó, donant-se empentes per no perdre's els primers moments d'una topada, que són els millors. Comprovaren, amb decepció, que no hi havia víctimes humanes.

—No res. Llauna... —van dir.

En tornar a la taula, en Ramon repregué el tema del matrimoni en crisi, per por que una pausa llarga no el deixatés:

—Jo, si fos de tu, parlaria amb l'Elena. Serenament, de persona a persona, fent-li veure els pros i els contres de la conducta i remarcant que, a la llarga, surt més a compte no fer l'ase. Pren-te un llibrium i pensa, sobretot, que no ets el primer ni l'últim.

—Vols dir?

—Home! Els números canten. A vegades, un pedaç ben posat aguanta la consciència durant anys i anys.

L'Albert, que es mirava distretament un escandall, sentí de sobte la fascinació de les partides. En la feina diària, diguin el que diguin, no tot és rutina: hi ha passió en cada ofici; d'altra manera, la gent estaria ben llesta.

—Fixa-t'hi —digué de cop i volta—. L'animal d'en López s'ha tornat a deixar el tant per cent del *royalti*. Qualsevol dia tindrem un disgust.

S'ho van mirar tots dos i, sí, era veritat. En López, a vegades, duplicava conceptes i d'altres se'n saltava algun. Se l'havia de vigilar molt.

—Sort que aquí dalt no badem —comentà en Ramon, amb un lícit orgull.

La comprovació els va entretenir una estona. La Pilar va entrar i sortir en tres o quatre ocasions més. A les dotze i deu, el senyor Sants va cridar l'Albert al seu despatx, per cosa d'una factura. Poc abans de la una, una noieta de la secció d'arxiu es va desmaiar, però va passar-li de seguida.

Comptat i debatut, el matí, que sempre els semblava que havia de resultar llarguíssim, tingué la patètica brevetat de la qual ens planyem tant quan sentim la fiblada de la filosofia. A l'hora de plegar, en Ramon, per compliment, digué:

—Creu-me: parla amb l'Elena i no t'excitis. Si molt convé, no hi ha res de res.

* * *

Al «metro», encara no havia arribat a l'estació de Rocafort que l'Albert ja sentí remordiments. Tot allò ho havia dit per presumir, perquè

anava curt d'angoixa existencial i li feia l'efecte que un home té l'obligació de crear-se una personalitat torturada. És clar que en Ramon era de molta confiança i ells dos ja s'entien sense necessitat de convenis escrits o verbals; era un joc cerebral, que sense escaquers o peces comprometedores damunt la taula (rigorosament prohibits a les hores de treball) els permetia d'aguantar el xàfec del tedi. Per exemple, encara no feia una setmana que en Ramon li havia confessat que el gran drama de la seva vida era que, als catorze anys, havia escanyat la minyona gallega que tenien a casa seva. Als pares del Ramon els va costar un futral de diners tapar l'escàndol. Només el certificat de defunció, cinc mil pessetes. I pagar el viatge a Amèrica d'un germà de la difunta que sabia massa coses. En Ramon el van enviar a corre-cuita a Tona, diu que a prendre les aigües, però tot el veïnat murmurava. Per això havia hagut d'interrompre els estudis, per això se sentia frustrat i destruït i ja no faria mai més res de bo. A l'Albert, durant aquella confiança, va tocar-li la part de receptor; en Ramon, a còpia d'acumular detalls, es va emocionar de veres. «Pit i fora —li havia dit l'Albert al final—: Déu ens guardi d'un ja està fet!» I, per reblar-ho, tingué la fortuna de recordar una sentència que potser era de l'Emerson o d'algú altre que també hi tocava molt.

De la sortida del «metro» a casa seva, l'Albert havia de caminar dues travessies. El venedor de les escales encara no tenia el diari de la tarda i tan sols pogué comptar amb els propis pensaments. Pobra Elena! Mira que carregar-li el mort de la infidelitat! No era correcte, li quedava un rosec. Les coses tal com siguin: l'Elena era discreta, seriosa, molt femenina i molt de casa; a més de cuinar bé, brodava al tambor, una habilitat que ja no abunda. I estava bojament enamorada d'ell, mal li estava de dir-ho. Així doncs, el ciri trencat de l'engany era una malifeta, sobretot perquè, havent-hi tants temes a tocar, no calia fer la guitza a la gent que s'estava quieta.

Ara que, pensant-hi, amb ganes de quedar tranquil d'una banda encara que es pertorbés de l'altra, l'Albert opinà que de segur del tot no en podia estar ningú. Qui ho sap! Al capdavant, durant vuit hores de cada dia laborable, l'Elena duia una vida a part de la qual ell només sabia el que ella li explicava. Era cert que l'Elena sempre parlava d'una jornada molt atapeïda, però vuit hores són vuit hores i enganyar no vol pas massa temps.

En entrar al pis, l'Elena el va saludar amb una mena d'aliret melodiós, que era la rúbrica musical de

les seves benvingudes. Tot seguit, li preguntà:

—A veure si endevines què t'he fet.

Era fàcil. Sempre que li preguntava allò, és que hi havia raviolis. Al principi de casats, se li escapà de dir que li agradaven molt, per a fer-la contenta, i va quedar apuntat com un fanàtic de la pasta italiana.

—Raviolis! —respongué des del rebedor, amb un entusiasme d'ofici.

Quan va besar-la, tingué la sensació que aquell era el seu petó de cada dia, com el pa, necessari sense que calgui engrescar-s'hi. A la més petita badada, es podia convertir en un acte tan maquinal com el fet de marcar la targeta a l'oficina.

A taula, l'Albert (que feia rodar la roda de les seves cavil·lacions), va agafar la conversa pels cabells i digué:

—Anem a suposar que m'enganyessis. Què et penses que faria?

L'Elena es va quedar amb la boca i els ulls molt oberts, amb la forquilla a mig aire, massa estupefacta i tot. No li sortí cap paraula.

—Apa, digues —insistí ell—, què et penses que faria, jo?

Ella se'l mirà fixament, com si tractés d'endevinar d'on venia i on volia anar. «Faries llàstima —pensà—. Pena, ganes de córrer...» Però mantingué un mutisme tenaç, esperant que l'altre s'espavilés tot sol.

Creuat, l'Albert (que volia coronar la dama), no volgué que per falta d'oponent es perdés l'efecte.

—T'ajudaré, au —va dir—. Tu et deus pensar que faria un disbarat, oi?

—Com vulguis, vida —digué finalment l'Elena—. Ja que va de suposició, quedem així: em penso que faries un disbarat.

—Doncs, no! —exclamà triomfalment l'Albert—. M'ho prendria amb una gran calma. «El que més convingui, nena «et diria». Si et ve de gust, vés-te'n amb aquest ximple. Des d'ara, em fas més nosa que servei.» Així, tal com sona, sense perdre els estreps. Com un senyor.

—Au, menja, que se't refredarà —va aconsellar-li l'Elena, aparentment immutable—. Després, tenim peix al forn.

L'àpat anava diferent dels altres dies i l'Albert menjava a les palpenes. «S'ha quedat tan fresca —meditava—. Això no és normal.»

Després del cafè, encara tornà a la càrrega.

—Les dones us pensen que sou el centre de la terra, i no n'hi ha per a tant. Quan una s'acaba, se n'agafa una altra i llestos.

—Sí, vida. Apa, que faràs tard al despatx.

Al peu de la porta, l'Albert (més que res per ganes de tranquilitzar-se), digué:

Tot caminant cap a l'estació del «metro», l'Albert rumiava que seria bona que, en passar els dits per joc damunt una carn immaginària, els hagués enfonsat de sobte en una ferida desconeguda. Perquè l'actitud de l'Elena no responia als seus càlculs. Primera: la insinuació d'una ofensa l'havia deixat impertèrrita. Segona: el cop verbal d'abandonar-la sense lluita rebotà en ella com si no l'hagués tocada, i, en canvi, el retop encara el feia trontollar a ell.

«Es que els homes som molt cèlebres —es deia—. Carregats de suficiència i babaus. Sempre ens fa l'efecte que les coses que passen només poden passar als altres.»

I l'Albert, que segons ell es coneixia a fons, no era pas un bromista de l'honor. «Ja ho crec que faria un disbarat! —pensava—. Els deixaria de pedra!». El plural, aquells dos formats per l'Elena i una ombra que no era ell, li va produir esgarifances. Era de debò que passava una bona temporada i una complicació de tanta envergadura li esbotzaria un present ple de somriures.

Al despatx, en Ramon va moure la primera peça de la tarda:

—Saps aquella sueca que et vaig dir? ¿Aquella tan imponent? Doncs, se'm vol emportar a totes passades. Diu que m'instalarà com un rei als afores d'Estocolm i que no em deixarà tocar de peus a la neu. Però he sabut que és una sàdica perillosa...

—Treballa i calla —l'interrompé secament l'Albert—. Avui no estic de filis.

En realitzar, no era cert que l'Elena s'hagués quedat tan fresca. Ben al contrari, estava picada per dos o tres motius. La disgustava que l'Albert pressuposés que el seu hipotètic amant hagués d'ésser, precisament, un ximple. I, sobretot, va trobar irritant aquell «Encara que volguessis!» Que no? Al capdavant tenia les mateixes armes que les altres, i si les havia convertit en escopetes de saló, només per a l'Albert, era cosa d'agrair més que no pas de menysprear.

Inicià la feina de la casa que li agradava menys: omplí l'aigüera d'aigua calenta, va escampar-hi detergent i amb lentitud, amb el cap lluny d'allí, hi posà els plats, els vasos i els coberts. Tenia la mirada perduda. De cop i volta, es va aixugar les mans i d'esma, sense el guiatge d'un propòsit conscient, se'n va anar al dormitori i s'assegué davant el tocador. Es va contemplar llargament al mirall.

«Que n'ets d'infeliç, Albert —remugava—. Si volgués, rai! La culpa és meua... Es clar, l'esclava blanca, l'escarràs, una noia per a tot. Sempre a punt al servei de l'amo i senyor que, al final, troba que només puc aspirar a l'admiració d'un ximple.»

A còpia de fixar-s'hi, es descobrí una minúscula arruga a la commissura de les parpelles, i el cor li va fer un salt. «Veus? T'has anat abandonant, i pansiràs com una mòmia fot cuinant-li requisits.» Es va posar a maquillar-se, nerviosament de primer, fins que es calmà a poc a poc i l'absorbí l'apassionant ocupació. Feia, desfeia i tornava a refer; coneixia el límit convingut entre ella i l'Albert, la part que es podia confiar a la cosmètica sense despertar murmurations. Però aleshores va passar la ratlla deliberadament i es pintà d'una manera extremada. Un resultat sorprenent! «Tampoc no sóc manca, eh? I això sense comptar la figura.»

Va aixecar-se i caminà per l'habitació, fent puntetes com si portés talons alts, i ondulava el cos, girant

el cap per no perdre el camp visual del mirall. Li vingué un nou desfici: obri l'armari i es va emprovar vestits. Mentrestant, a fora, la tarda transcorria com tothom sap, subjecta a l'obligació d'empaitar el vespre.

L'Elena es va posar una brusa que l'Albert li prohibia, perquè era massa escotada, i unes faldilles amb les quals l'Albert no la deixava sortir, perquè eren massa cenyides. I es calçà amb les sabates de taló més alt que tenia, potser de poca moda, però bones per a fer més suggestiu el perfil posterior de la persona. «I ara què? —deia l'Elena parlant mentalment amb l'Albert—. Encara et sents tan aplomat i segur?»

Del carrer, vingué un subtil canvi de sorolls, d'aquests que indiquen el pas d'una etapa a l'altra sense necessitat de relloctges.

—Ondia El sopar! —exclamà l'Elena.

El pa, l'oli, la farina... Atabalada, va agafar el portamonedes i una bossa. La va sobresaltar la presència de l'hora foscant i caminà apresada.

En veure-la entrar, en Casimir (el dependent de l'adroguer) digué:

—Alça! Avui anem de fer patir...

I l'amo, que ja era gran i havia perdut una bona part de la il·lusió, es va veure obligat, de tota manera, a reviuir un dels pinyols de la seva joventut.

—Què vol, la meua reina? —preguntà.

Però aquells eren realment un parell de ximpls. No valien. Ara, des de ca l'adroguer al forn (una travessia) va seguir-la un jove elegant, molt ben vestit, i, de retorn, un «Alpine» últim model, amb dos xicots visiblement de casa bona, alenà la marxa. Arrambaren el cotxe a la vorera (van estar a punt de tombar una «Vespa» estacionada) i van dir-li coses fines, molt agradables d'escoltar. I allò sí que valia.

L'Albert va plegar d'una batzegada, plantant en Ramon que tot just començava a endreçar la taula. Faltaven cinc minuts per a les set i ni tan sols no va tenir l'atenció que caigués l'hora: el relloctge encara marcava de vermell.

Al xamfrà, un taxi va aturar-se davant d'ell, que de poc que no hi topa; va baixar una senyora amb dues nenes, una de les quals —qui sap per què— es volia quedar a dins i van haver-la d'estirar amb energia. Sortí d'un vol. La porta oberta era una temptació i l'Albert pensà que quan un taxi cau del cel, no té perdó qui se'l deixa perdre. Va apartar la senyora (que s'havia quedat palplantada, comptant i recomptant el canvi) i entrà al vehicle com si l'empaitessin. Donà l'adreça al xofer, i, maquinalment, es va palpar la butxaca. No fos cas que...

Tot fent via, es va lliurar a unes reflexions il·lustrades amb imatges mentals acolorides. Entre ell i en Ramon hi havia sempre a punt un revòlver invisible («Potser damasquinat i tot, ja ho veus!»); en el cilindre, hi havia cinc cambres amb bales de salva de converses corrents però carregaven la sisena amb temes arriscats, sense aturador ni límits, on la fantasia frenada pels escandalls tenia el dret d'esbargir-se. Ara l'un, ara l'altre, feien girar el cilindre a cegues i disparaven apuntant-se al front; si sortia la conversa corrent, era una qüestió de sort: tant podia donar de si com fondre's de seguida, i aleshores recomençaven. Era increïble les vegades que, de sol a sol, sonava el tret de la pura invenció, o de la confiança íntima esllavissada entre creacions de l'esperit. Això no se sabia mai, perquè el reglament era molt sever: qualsevol cosa que fos, calia acceptar-la com a article de fe. I el bo era que les regles no havien estat escrites per ningú, ni tan sols no n'havien parlat. Es tractava d'un d'aquests bells acords tàctics que neixen d'una llarga convivència.

Ara, portar la ruleta russa a casa i complicar-hi l'Elena era deslleial. Ganes de buscar-se-la!

—Ja hi som —digué el taxista, tot abaixant la bandera.

Estava tan absort que ni se n'havia donat. Entrà sense saludar la portera —cosa que pagaria car— i pujà els graons de tres en tres. El pis a les fosques va desbocar-li el cor. Va anar d'una peça a l'altra encenent tots els llums. A la cuina hi havia tota la platerada a l'aigüera i a la cambra un revoltim de vestits, però de l'Elena ni rastre. Es va mirar el relloctge i comprovà que havia arribat vint minuts abans de l'hora acostumada. Dubtà entre passar ànsia o escarnar-se i es decidí per això darrer: vet aquí que un dia que es presentava impensadament, l'Elena no hi era. I si fos sempre així? ¿I si acabés de caure de l'escambell i aquella solitud del pis fos l'esquenada memorable?

Mente feia giravoltar els pensaments, sentí que forfolaven el pany i va entrar l'Elena, sufocada per les presses, respirant amb agitació. Se la va mirar i es quedà glaçat: les pestanyes postisses, la veladura blava als ulls i la ratlla negra que els engrandia, la brusa escotada i les faldilles cenyides...

—I ara! Què hi fas aquí, tan aviat? —digué ella.

L'Albert s'imaginà aquest tan aviat de lletra cursiva, o entre cometes, o realçat d'alguna manera que li donava una significació catastròfica. Ni tan sols no va respondre, perquè estava travat de llengua; es consolà pensant que callava perquè el que hauria de dir era massa gros.

—Seu al menjador i llegeix una mica —afegí l'Elena—, mentre preparo el sopar.

L'endreçava. Qui sap el temps que el devia tenir així, amansint-lo i acariciant-li una crinera simbòlica.

Es va asseure al balancí i es gronxà lentament. «Algú tira cada dia una moneda a la ranura i la figurita de pasta de l'Albert, inexpressiva i rígida, s'engega i fa el seu número mecànic: de casa al «metro», del «metro» a l'oficina, de l'oficina al «metro», del «metro» a casa... Mentrestant, es veu que l'Elena ha trobat el sistema de sortir de la

RULETA RUSSA

Pere CALDERS

màquina i es diverteix amb altres atraccions.» Era un negre pensament, i, esfondrat al balancí, mormolà: «Albert, Albert! Que n'ets de totxo!».

A la cuina, l'Elena es moria de ràbia. «Se n'han adonat el Casimir i els xicots de l'«Alpine». I ell, res, com un estaquirot. Ja m'ho deia la mare que els homes s'embafen! Ai, Elena, que el perdràs per haver-li donat massa audiència!».

Sota aquell clima anímic, el sopar transcurregué tristament i amb poca gana. De sobte, s'havia trencat un diminut cargol que semblava que no hi fos i l'engranatge ja no funcionava com abans. Allò fou el començament d'una etapa de punxades mútues. L'Albert es distingí en l'art de matar a pessics.

L'endemà d'aquell dia, al despatx, en Ramon va notar el canvi. Caut, va esperar-se una estona per veure si l'altre s'arrencava, però a les deu i cinc no pogué i va disparar primer:

—Aquell sabre que et vaig explicar, que tinc penjat a casa, es veu que va pertànyer de debò al general Cabrera. Ahir al vespre em van venir a veure dos homes. Em van fer mal efecte. Duien ulleres negres, boi-

tapar el forat amb les crisis periòdiques de l'economia occidental.

En Ramon va fer un esforç per il·lusionar-s'hi, però no pogué. Estaven acostumats que els temes saltaven com una llebre i allò de pararne un de vist i adornar-lo amb les gales del diàleg li venia de nou. Però quan calia solidaritat, formava com el primer.

—D'acord. En parlarem —va dir. De tota manera, provà de deixar una porta oberta:

—I també parlarem una mica de la Pilar, oi?

—També.

Canviar d'habitudo es diu de pressa, però costa. La conversa és molt senyora, i a vegades s'ajup esquerpament sota un tema i només bota si es toquen les tecles que vénen de gust. Els dos amics callaven i el so d'una màquina d'escriure propeira els omplia la fosca volta del crani. S'adonaren de sobte de coses que veien cada dia sense mirar-les mai: el despatx necessitava una capa de pintura, tenien mala llum sobre la taula, el calendari de L'Aguila Mutual era més lleigs que el de l'any passat.

En Ramon estava inquiet. «M'ha ben lluit amb això de la ruleta russa! —pensava—. Ara que ho sé, tinc més ganes que mai de desaparar...»

Talment veia l'arma, damunt la pila d'albarans d'una firma de Girona. Hi allargava la mà a poc a poc, amb uns dits vibràtils que no se sabia si timbalejaven la llisa superfície del vidre o si es movien per desentumir els artells. L'Albert l'anava a aturar amb una ullada dura, però va fallar-li; també tenia el desig d'olorar la pólvora metafísica. Va deixar que l'altre fes rodar el barrilet i va cloure les parpelles en el moment del tret.

—Aquest estiu —digué en Ramon—, aniré a Florència fent auto-stop. Segons com, m'arribaré a Roma perquè el Papa em beneeixi...

—Res no faràs! —el va interrompre bruscament l'Albert.

No era el tracte, però l'Albert acabava d'enfilars un pensament i li calia concentrar-s'hi. Abans, els primers temps de casats, l'Elena li telefonava cada dia, un moment o altre; de quatre monosíl·labs en treien l'íntima confirmació d'una seguretat domèstica. Després, sense dir-s'ho, ho van trobar innecessari. «Però ara sí —meditava l'Albert—. Si m'estimés de debò, em trucaria. Sap que m'amoïna un dubte de mida gran.»

—Per què mires el telèfon? —va preguntar-li en Ramon.

No respongué, i va concentrar-se més. El pensament s'emportava la mirada per fosques canonades, plenes de fils de colors: un feix de nervis sortia de l'aparell telefònic i es clavava a terra, zigzaguejava sota l'alfalt i s'estenia a través de centraletes metàl·liques, fins a arribar el celobert de casa, i d'allí a casa mateix, on hi havia la veu de l'Elena que podia ericar tot el sistema només girant un disc. L'Albert es deixava conduir per percepcions anímiques mal explicades, però molt obligadores. Si l'Elena no li telefonava, senyal que tot era perdut i els presentiments execrables prendrien evidència: vet aquí un altre matrimoni amb l'arena movedissa fins al coll.

En canvi, si ella marcava els números màgics, senyal que l'alarma provocada per la ruleta russa era pura imaginació. Ho veia tan clar, que en aquell moment va comprometre tot el seu futur amb la compra d'unes estranyes accions de la Companyia telefònica.

El timbre del telèfon els va fer saltar el cor, i ell i el Ramon allargaren el braç alhora, però l'Albert, més amatent, caçà l'auricular.

I sí: per sort, era l'Elena.

EL MÓN DELS LLIBRES

UNA NOVEL·LA DE MAR

SIMONE DE BEAUVOIR
EN CATALA

Ferran de Pol és un escriptor de talent i un narrador original. Potser el seu únic defecte és que ens fa guiar massa les seves obres. Sabem que aviat ens oferirà una novel·la editada pel Club dels novel·listes.

Mentrestant ens hem d'accontentar amb l'excehentíssima versió catalana d'*El vell i la mar* i amb el no menys excellent estudi que la precedeix. Ferran de Pol és d'Arenys de Mar i viu a Arenys de Munt, amb el mar sempre pròxim i a la vista. Això explica que s'hagi recreat en la re-creació de les aventures del ja fabulós «vell» de Herminway.

Coneixem les traduccions que d'aquesta novel·la s'han fet a Sud-Amèrica, a França i a Itàlia i ens atrevim a afirmar que el treball de Ferran de Pol, les supera totes en fidelitat a l'original tant com en nitidesa i propietat de llenguatge.

Acaba d'aparèixer *Una mort molt dolça*. Aquesta és, segurament, la primera versió catalana d'una obra de Simone de Beauvoir. Es tracta d'un episodi de la seva vida: la malaltia i la mort de la seva mare. Un crític francès ha dit que aquest llibre conté les pàgines més autèntiques, més humanes de la deixeble de Sartre. Potser sí, però ens sembla que també és un magnífic exemple de senzillesa d'estil, de puresa en l'expressió, de noble sobrietat expositiva. Molt escriptors d'avui —potser especialment els catalans— haurien d'emmirallar-se en la modesta perfecció d'aquest relat modelic.

La traducció, justíssima, va ésser el darrer treball literari del malla guanyat Ramon Xuriguera.

«RECALL», REDIVIU

«Proposa a la vostra reflexió tres fets:

- 1) — 37 anys de vida de «Recull»
- 2) — 1 any de silenci
- 3) — El nou «Recull» que teniu a les mans.»

Això escriu Francesc Billoch al darrer número de «Recull», la històrica publicació blanchena. És clar que aquest darrer número no és un número qualsevol, perquè representa la represa, com diu l'articulista, després d'«1 any de silenci». Però la voluntat tot ho venç i la revista tornarà a animar quinzenalment la vida de la vila. La dirigeix Benet Ribas i l'edita «Blandense de Edicions, S.A.».

Literàriament, al marge de l'interès intrínsec, aquesta represa en té un altre i és l'anunci que fa la revista de la continuació dels seus premis literaris, una petita tradició gairebé estrocnada acaba de néixer: sembla que, el gener de l'any 1968, seguint les petjades de 1966 i 1967, seran otorgats per a narració, assaig i poesia i un de caràcter local. Ben retornat, doncs, «Recull», i restem a l'espera del nou cartell de premis.

EL PREMI «ALFAGUARA» PARLA CATALA

Fa uns dies hi havia a l'«Oro del Rhin» una animada conversa literària: Folch i Camarasa, Carbó, Aurora Bertrana, Concepció G. Maluquer, Torres, Saladrigas, Romero, Mora... El grup, nombros, cridava l'atenció i la pregunta era inevitable: «Què passa?» Hi havia més cares conegudes, però, i les de Rafael Borràs i Manuel Costa-Pau, al costat dels escriptors esmentats, eren

TERTÚLIA LITERÀRIA

significatives: les edicions catalanes d'«Alfaguaras» estaven de tertúlia! El més desconegut era, en realitat, un conegut de poc: Manuel Vicent, guanyador del darrer premi per a novel·la castellana concedit per l'esmentada editorial...

I ara ve la sorpresa i l'explicació: tothom —tothom— parlava en català, perquè Manuel Vicent va néixer en un poblet a la vora de Castelló de la Plana.

I una promesa: l'escriptor llorejat es comprometé a escriure una novel·la curta en català per a la col·lecció d'«Alfaguaras», sèrie en la qual ja han col·laborat escriptors que han publicat obres importants en castellà com Víctor Mora i Carlos Rojas.

UN ALTRE PRÒLEG DEL DOCTOR PEDRO I PONS

El doctor Pedro i Pons té dos «hobbies»: el col·leccionisme de premsa i el teatre. Són, no cal dir-ho tenint en compte la personalitat del nostre metge, tots dos de categoria: és a dir, ell n'és un entès. Per això fou excehent prologuista de la «Història de la Premsa Catalana» de Torrent i Tasis, i acaba de prologar ara la «Història del Teatre Català» de Francesc Curet, llibre d'aparició imminent.

TEATRE INFANTIL

«Cavall Fort» que, per la seva sola existència, és un acte de servei, ha posat en marxa un altre servei de preu: un cicle de teatre infantil. Després que els grans fruïren de dos mesos de bon teatre —els petits també amb «El Pastoret»—, gràcies a la presència de Ricard Salvat i els seus al Romea, ara un cicle de teatre per infants arrondoneix, dins el que poden ésser les nostres aspiracions, la temporada. Sis obres, de febrer a març, amb Plaute. Moltille, tres premiats al concurs de «La Fràndula» sabadellenca i mim, constitueixen una bona programació. La presència de cantants al final de festa completarà les sessions, una bona iniciativa d'una gran revista: tan gran, que acaba de permetre's el luxe de donar-nos plàstica i literatura d'Antoni Tàpies.

UN ALTRE «A.C.»

L'editorial «A.C.» sembla que va a regularitzar definitivament les seves publicacions. Està ja entestit el llibre del catedràtic Reglà que les reprèn. Ho esperem i ho desitgem: que l'empresa editora que té un nom una mica enigmàtic no tingui també una vida massa enigmàtica!

nes molt enfonsades, i el coll de l'americana alçat. D'entrada, em van dir: «Vostè té un sabre vell. N'hi donem cinquanta mil pessetes». Jo, és clar, vaig posar-me en guàrdia. «Setanta cinc mil», que els dic, provant la sonda. I ells que em responen: «Cinquanta mil o res. De tota manera, el perdrà». Com que parlaven amb una veu ronca i els vaig veure amenaçadors, jo que salto de costat i agafo d'una revolada un paraigua del paraigüer...

L'Albert va donar un cop fort a la taula, amb la mà plana.

—Jo plego! —digué—. S'ha acabat la ruleta russa.

Mai no havien parlat de joc, i encara menys del nom que tenia.

—Quina ruleta, tu? —preguntà en Ramon, segur que l'altre volia robar-li l'escena.

L'Albert va assenyalar un lloc en el buit, on fumejava el revòlver imaginari.

—Això és perillós. Ens hi podem fer molt de mal.

A en Ramon se li va ocórrer que el cas de l'Elena devia anar de debò i que l'Albert s'havia trasbalsat. Va aixecar-se de la cadira, es col·locà al costat del company i va donar-li cops amistosos a l'esquena.

—No t'espantis, home, que tot s'arreglarà. I amb mi pots comptar-hi sempre: tu digues i jo segueixo. De què vols que parlem?

—Què sé jo! De moment, podríem